

100

Piibli Salmi

ja mis weel

foolilastel ja leeriõppijatel
pähä õppida.

Juan Turpin

100 Piibli salmi

ja mis veel
koolilastel ja leeriõppijatel
pähä õppida.

Jurjewis (Tartus).

Trükkitud R. Mattiesen'i juures.

1900.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 9 августа 1900 г.

Teisõna.

Maa on inimese ihu toitja. Mullast kasvavad välja taimekesed, puud ja kõiksugu wili. Mis maa inimese ihule, on piibel inimese hingele. Piibel on hinge eluandja, sest piibel on Jumala oma sõna. Nagu maast mitmesugused wiljad, nii on piibli sõnast mitmesugused raamatud väljakaswanud. Tähtsamad nendest on meie **katekismuse** ja laulu raamat. Piibli salmid seletawad neid ära, tõendawad ja kinnitawad nende õpetust ja tunnistust. Sellepärast peab iga **koolilaps** ja **leeriõppija** tähtsad **salmid** ja **laulud** tundma. — Haigel aga peab rohi käe pärast olema. Hinge haigus on meie patt. Rohi selle wastu on Jeesuse arm. Armu juure juhatawad meid piibli salmid ja laulud, ja nemad keelawad meid pattu tegemast. Nagu rohi käe pärast, nii peawad salmid ja laulud igal ristiiinimesel **peas** ja **südamel** olema. **Jumala sõna** elagu meie sees. Sellepärast **õppigu** iga **koolilaps** ja **leeriõppija** **hoolega**, mis

tema sellest raamatukesest leiab. Öppigu
tema seda mõistuse ja rõõmuga **pähä** — küll
siis temagi **süda** Jumala põllumaaks jääb,
kus taewa wili kasvab.

Pärnus, 31. juulil 1900.

J. Hasjelblatt

Pärnu-Eližabeti kog. õpetaja.

Meie ristimise õpetuse viis peatükki.

Omalt viisil. 246.

Kuis pean vastu võtma Sind, armas Jeesuke?
Kuis sinu vastu võtma, Mu hinge iluke?
Oh Jeesus, Jeesus, süüta Mu südamant põlema,
Ja ise mulle näita, Mis sind võib rõõmusta.

Su kogudus sind kiidab Ja tänab rõõmsaste,
Mu süda lauldes heidab Su ette põlvile.
Ma tahan auustada Sind, armas Jeesuke,
Su auu kuulutada Ka kõige rahvale!

Kõik oled sina teinud Mu õnneks heldeste.
Hing oli hukka läinud Ja ihu hirmsaste,
Su riigist olin lahti, Kus rõõm on järgeste,
Siis sinu läbi tehti Mind rõõmsaks, Jeesuke!

Piibli raamatud.

I. Vana testamendi raamatud
on järgmised:

1) Sündinud lugude raamatud:

5 Moosese raamatut		Kohtumõistjate raamat
Joosua raamat		Ruti raamat

2 Saamueli raamatut	Esra raamat
2 Kuningate raamatut	Neemia raamat
2 Nja raamatut	Estri raamat.

2) Õpetuse raamatud:

Jiobi raamat	Saalomoni koguja raamat
Taaveti laulu raamat	mat
Saalomoni õpetuse sõnad	Saalomoni ülem laul.

3) Prohvetite raamatud:

4 Suuremat prohvetit: Jesaias, Jeremias (oma nutu lauludega), Efsiel, Taaniel;

ja 12 vähemat prohvetit: Osea, Joel, Namos, Obadja, Joonas, Miika, Nahum, Habakuk, Sewanja, Aggai, Sakaria, ja Malakia.

Vana testamendi juure on veel mõned raamatud lisatud, mis „apokriiwa“ (see on: „warjul peetud“) raamatuteks nimetatakse. Need on küll õpetlikud lugeda, aga Jumala sõnaks ei tule neid mitte pidada.

II. Uue testamendi raamatud

on järgmised:

1) Sündinud lugude raamatud:

Matteuse, Markuse, Luuka, ja Johanneese ewangelium ja Apostlite tegude raamat.

2) Õpetuse raamatud:

Pauluse epistlid ehk kirjad, mis tema kirjutand: Rooma, Korintuse (2), Galatia, Gewe-

fuse, Wilippi, Kolossuse, Tessalonika rahwale (2), Timoteusele (2), Tiitusele ja Wilemonile;

Peetruse 2 raamatut; Johanneese 3 raamatut; raamat Ebrea rahwale; Jakobuse ja Juuda raamat.

3) **Prohweti raamat** — üks ainus: Johanneese ilmutamise raamat.

Jumala sõna.

Wiihil: Arm, kes ja mind oled loonud. 175.

Kallis sõna, mis on antud

Taewast meile Jsa suust — j. n. e., 1-ne ja 4-jas salm.

2. Peetr. 1, 19—21. Ja meil on üks 1 **kindlam prohweti sõna**, ja teie teete hästi, et teie seda tähele panete kui üht küünalt, mis pimedas paigas paistab, senni kui päew wälja paistab ja koidutäht tõuseb teie südames. Ja see olgu teile esmalt teada, et **ükski prohweti kuulutamine kirjas ei tule oma enese äraseletamisest**. Sest inimese tahtmise läbi ei ole iial ei ühtegi prohweti kuulutamist kätte saadud, waid pühad Jumala mehed on **rääkinud, juhata tud Pühast Waimust**.

Südame tunnistus.

Room. 2, 15. Sest nemad (paganad) näi- 2 tawad üles, et käsu tegu on kirjutatud nende

südame sisse, sest, et nende **südame tunnis-**
tus seda ka tunnistab, ja nende mõtted ise-
keskis eneste peale kaebavad, ehk eneste eest
kostavad.

Esimene peatükk.

Jumala kümme käsku.

Wiisil: Jeesus surma ärawõitja. 300.

Jssand kurja olen teinud,
Oh mind koormab raske patt j. n. e. 1-ne ja
2-ne salm.

Esimene käsk.

Dinal wiisil. 200.

Su pole, Jssand, südamest
Ma tõstan oma heale j. n. e.

3 Matt. 22, 37—40. Aga Jeesus ütles:
Sina pead **Jssandat**, oma **Jumalat ar-**
mastama kõigest omast südamest ja kõigest
omast hingest ja kõigest omast meelest. See-
sama on suur ja esimene käsusõna. Aga teine
on selle sarnane: Sina pead oma **ligimest**
armastama kui iseennast.

4 3 Moos. 19, 2. Teie peate **pühad** olema,
sest püha olen mina, Jehoowa, teie Jumal.

2 Moos. 20, 4—5. **Sina ei pea** enesele **mitte tegema** ei nikerdatud **kuju** ega mingisugust nägu sest, mis taewas ülewal, ei sest, mis all maa peal, ega sest, mit wees maa all on. **Sina ei pea nende ette mitte kummardama** ega neid teenima. 5

Õpet. j. 8, 13. Jehoowa **kartus** on **kurja wiiskamine**. 6

Taaw. I. 111, 10. Jehoowa **kartus** on **tarkuse** hakkatus. 7

1 Joh. 2, 15. **Ärge armastage mitte maailma**, ega seda mis maailmas on; kui keegi maailma armastab, siis Jsa armastus ei ole mitte tema sees. 8

Taaw. I. 37, 5. Weereta Jehoowa peale oma teed ja **looda** tema peale, küll ta toimetab kõik hästi. 9

Õpet. j. 23, 26. Anna, mu poeg, oma **süda** mulle. 10

Teine käsk.

Omäl wiisil. 229.

Oh wõtkem Jumalat Suust, südamest nüüd kiita, Kes suuri asju teeb, — j. n. e. 3 salmi.

Jak. 3, 10. **Ähest suust** tuleb wälja **õnnistamine** ja **saajatamine**; see ei pea, mu wennad, mitte nõnda olema. 11

- 12 Matt. 5, 37. Teie kõne olgu: jah, jah; ei mitte, ei mitte; aga **mis üle selle on, see on tige**dast.
- 13 Matt. 12, 36. Mina ütlen teile, et inimesed peavad **aru tegema kohtu päeval** igaiühelt tühjast sõnast, mis nemad on rääkinud.
- 14 Taam. I. 50, 15. Hüüa mind appi ahastuse päeval, siis tahan ma sind väljakiskuda, ja sina pead mind auustama.

Kolmas käsk.

Wiisil: Ma tahan jätta maha. 245.

Oh jätta mind su omaks, Truu Õnnistegija!
j. n. e.

- 15 2 Moos. 20, 9—10. **Suus päewa** pead sa **tööd tegema** ja kõik oma tegemist tegema. Aga **seitsmes päew** on hingamise päew Jehoowale sinu Jumalale, siis ei pea sa ühtegi tegemist tegema, ei sina, ei su poeg, ega su tütar, ei su sulane ega su ümmardaja, ei su lojus, ega su mõõras, kes su wärawais on.
- 16 Luuk. 11, 28. Õndsad on need, kes Jumala **sõna kuulwad** ja seda **tallele panewad**.
- 17 Taam. I. 119, 105. Sinu sõna on mu jalale **lambiks**, ja **walguseks** mu jalgtee peal.

Kiriku aasta.

I. Suurte pühjade aeg.

A. Jõulu aeg.

1) **4 Kristuse tulemise püha** on Jõulu ettevalmistajad.

2) **Jõulu püha** (25. Detsembris) Kristuse sündimise päev.

3) **Nääri päev**, 8 p. pärast Jõulut, Kristuse nimepanemise ja ümberlõikamise mälestuseks, ühtlasi ka uue aasta algus; 6-mal Nääri kuu p. **Kristuse ilmutamise püha** (Kolme kuninga p. **Miskioni püha**). Järgmised pühapäevad nimetame esimeks, teiseks j. n. e. pühapäevaks pärast Kristuse ilmut. püha.

B. Ülestõusmise-pühiaeg.

1) **Kristuse kannatamise aeg** (6 nädalat; algab keeltnädalal pärast 7-mat pühap. enne ülestõusm. püha). Kannatamise aja viimse pühapäeva ehk **Palmipunde pühaga** algab suur ehk **vaikne** nädal. Sel nädalal on: **Suur Neljapäev** (püha õhtusöömaaja seadmise) ja **Suur Reede** (Kristuse ristisurma mälestuseks).

2) **Kristuse ülestõusmise püha.**

3) **Taevaminemise püha** (40 päeva pärast ülestõusmist).

D. Nelipühi aeg.

- 1) Jüngerite 10-päevane ootamise aeg.
- 3) **Nelipühi** (50 päeva pärast ülestõusmise püha).
- 3) **Kolmainu Jumala püha** (pühapäev pärast nelipühi).

II. Pühadeta aeg.

Sellel ajal on 22—27 pühapäeva pärast **Kolmainu Jumala püha**. Viimane pühapäev kiriku aastas on **survute mälestuse püha**.

III. Pääle selle veel teised pühad.

1) **Viigipühad**. 2) **Palvapäev** (kesknädalal esimese kannatamise nädalas). 3) **Maarja päev** (25. Märtsil). 4) **Jaani päev** (24. juunil: ühes surnuaja püha). 5) **Lõikuse püha**. 6) **Ulu puhastuse püha** (19 Oktobril — ühes Pärnu Elisabeti kiriku pühitsemise päev). Pühapäevadel tuletame veel meelde: ewang. lut. **abikassa tööd, missoni tööd, armastuse tööd: kurtummade, pimedate, pidalitõbiste, langetõbiste, rumalate, nõdra-meelsete ja piiblt wäljalautamise heaks.**

Heljas häsk.

Wiihil: Meil oma sõna finnita. 28 a.

Mind, Jumal, kaitse armuga, Mu armast isa,
ema ka,
Mu õdesid ja wendi ja Kõik hoiab rohke abiga.
Kõik suguseltsi õnnista, Sa oma kalli armuga
Mind hoiab pattu tegemast, Ja pühitse mind,
oma last.

Gewes. 6, 2—3. **Auusta oma isa ja 18**
ema, see on esimene käsusõna tõutusega: et
sinu käsi mõiks hästi käia ja sina mõiksid kaua
elada maa peal.

Room. 13, 1. Iga hing heitku **ülemate 19**
alla, kellel kõige ülem meelewalg on, sest üle-
maid ep ole muid kui Jumalast; aga kes üle-
mad on, need on Jumalast seatud.

Ebr. 13, 17. **Kuulge oma juhatajaid 20**
ja mõtke nende sõna, sest nemad walwawad
teie hingede eest, nõnda, kui need, kes wastust
peawad andma, et nemad seda rõõmuga tee-
wad ja ei mitte õhates, sest teil pole sest
mitte kasu.

1 Peetr. 2, 18. Teie sulased kuulge **21**
kõige kartusega oma isandate sõna, ei
mitte üksipäinis heade sõna, kes järele anna-
wad, waid ka tagedate sõna.

Wiies käsk.

Wiisil: Jeesus tule minule. 59.

Oh mis kaunis asi see,

Et kui wennad elame: 1—4 salm.

- 22 1 Moosf. 9, 6. Kes **inimese** werd **äravalab**, selle weri peab inimese läbi saama ärawalatud, sest tema on inimese Jumala näu järele teinud.
- 23 Öpet. sön. 13, 24. Kes oma **witsa ei pruugi**, see **wihkab** oma poega; aga kes teda **armastab**, see wõtab teda aegfaste **karistada**.
- 24 1 Joh. 3, 14. Igaüks, kes oma wenda **wihkab**, see on **inimese tapja**, ja teie teate, et ühelgi **inimese tapjal** ei ole igawest elu enese sisse jääwat.
- 25 Luuk. 6, 36. Olge **armulised**, nõnda kui teie Iragi armuline on.
- 26 Matt. 5, 9. Õndsad on **rahu nõudjad**, sest neid peab Jumala lapsiks hüütama.
- 27 Gewes. 5, 18. Ja ärge jooge endid **täis wiina**, kust üks õnnetu elu tuleb, waid saage täis **Waimu**.

Kuues käsk.

Omäl wiisil. 108.

Oh armu juur, Mu patt on fuur.

Mis mina wõtnud teha j. n. e. 1—5. salm.

1 Moos. 2, 18. See ep ole mitte hea, 28
et inimene üksi on. Ma tahan temale **abi**
teha, mis tema kohane on.

Matt. 10, 6. Mis nüüd **Jumal on ühte** 29
pannud, seda ärgu lahutagu inimene mitte.

1 Kor. 6, 19. Ehk üks teie ei tea, et 30
teie **ihu on Püha Vaimu tempel!**

1 Kor. 15, 33. Äрге efsige mitte! **Sur-** 31
jad kõned rikuvad head kombed ära.

Seitsmes käsk.

Wiisil: See aeg on tõest usse ees. 202.

Ma tahan oma pattudest
Su poole **Issand pöörda** j. n. e. 1—3 salm.

1 Kor. 6, 10. Ei wargad, ega ahned, 32
ei joodikud, ei laitjad, ega riisujad ei pea
Jumala riiki pärima.

Öpet. f. 19, 17. Kes **kehwa peale armu** 33
heidab, see laenab **Jehoowale** ja see tasub
tema kätte, mis ta head teinud.

2 Kor. 9, 7. **Jumal armastab rõõmust** 34
andjat.

Kahesks käsk.

Dmal wiisil. 230.

Oh waga **Jumal**, kes
Rõik annid meile annad j. n. e. 1—3 salm.

- 35 Matt. 7, 1. 3. 5. **Ärge mõistke kohut**, et teie peale kohut ei mõisteta. Aga mis sa **pinda** näed oma wenna filmas, aga **palki** omas filmas ei pane sa mitte tähele? Oh sa salalik! kisu esiti pall omaast filmast wälja, ja siis seletad sina pinna wälja kiskuda oma wenna filmast.
- 36 Gewes. 4, 25. Seepärast **jätke maha wale**, ja **rääkige tõtt**, igauks oma ligimesega, sest, et meie oleme üks teise liikmed.
- 37 1. Peetr. 4, 8. Aga kõige enamiste pidage isekeskes **ühtepuhku armastust**, sest armastus katab pattude hulga.

Üheksas ja kümnes käsk.

Wiisil: Küüb on see päew ju lõppenud. 18.

Ma annan oma südame

Oh armas Jumal, sull'! j. n. e. 1—5 salm.

- 38 Jerem. 17, 19. **Süda on kawalam petma**, kui mingisugune muu asi, ja tema on koguni huffas; kes wõib seda äratunda?

Kümne käsu lõpetuse sõna.

Omäl wiisil. 314.

Üht on tarwis, armas Jumal,

Seda tundma õpeta j. n. e. 1. 2. 4. salm.

Kal. 6, 7—8. **Urge** efsige mitte! **Sumal** 39
ei anna ennast pilgata; sest mis inimene
 iial **külwab**, seda tema ka **lõikab**. Sest, kes
 oma liha peale külwab, see lõikab lihast hukatust;
 aga kes Waimu peale külwab, see lõikab Wai=
 must igawest elu.

Room. 6, 23. **Surm** on patu palk, aga 40
igawene elu on **Sumala** armuand Kris=
 tuse Jeesuse, meie Isjanda, sees.

Taaw. 51, 12. Loo mulle, **Sumal**, **puhas** 41
süda, ja uuenda mu sees **kindel waim**.

Kal. 3, 24. **Mõnda** on **käsk** meie **juba** 42
taja olnud **Kristuse** juure, et meie **usu** läbi
 pidime **õigeks** saama.

Teine peatükk.

Dmal wiisil. 199.

Nu, kiitus olgu igawest,
 Kolmainu **Sumalale**, j. n. e. 1—4 salm.

Ebr. 11, 1. **Uga usk** on **kindel lootus** 43
 nende asjade peale, mis weel oodatakse, ja
 nende asjade märguandmine, mis ei nähta.

Taaw. 90, 2. Enne kui mäed sündisid, ja 44
 enne kui maa ja maailm loodi, oled **suu Su**
mal igawesest igaweste.

Esimese õpetus.

Loomisest.

Omaval wiisil. 96.

Wõta nüüd Isandad, wägewad kuningad kiita
j. n. e. 1—3 salm.

Wiisil: Oh Je-jus sinu walu. 237 b.

Mis waewab sinu südant,
Mis iial nõuad ka, j. n. e. 1—3 salm.

Omaval wiisil. 143.

Kes Jumalat nii lasseb teha,
Kui tema tunneb ülewelt, j. n. e. 1—3 salm.

45 Ebr. 11, 3. **Usu** läbi mõistame meie,
et **maailm Jumala sõna** läbi on walmis-
tatud, et see, mis nähaſse, on saanud neist,
mis ei nähta.

46 1 Moos. 1, 27. Ja Jumal lõi inimese
oma näu järele, Jumala näu järele lõi ta
teda, meheks ja naefeks lõi tema neid.

47 Matt. 6, 26. Pange tähele linduſid taewa
all: nemad ei külwa ega lõika, ega pane kofku
aitade ſisse, ja teie taewane Isa toidab neid.
Eks **teie** ole palju **ülemad** kui **need**?

48 Room. 8, 28. **Kõik** tuleb **heaks** neile,
kes **Jumalat armastawad**.

Ebr. 1, 14. Eks inglid kõik ei ole tee- 49
nijad wainud, wälja läkitatud teenistuseks
 nende pärast kes õnnistuse peawad pärima?

Taaw. 103, 2. Mu hing, kiida Jehoowat, 50
 ja ära unusta mitte tema heategemisi ära.

Teine õpetus.

Lunastamisest.

Dmal wiisil. 38.

Ma tulen taewast ülewelt,
 Häid sõnumid toon teile sealt, j. n. e. 1—8 salm.

Dmal wiisil. 48.

Mis oled sina, armas Jeesus, teinud,
 Et sina surma siise oled läinud? j. n. e. 1—3 salm.

Dmal wiisil. 237 b.

Oh Jeesus, sinu walu,
 Su raske kannatus j. n. e. 1—4 salm.

Dmal wiisil. 221 b.

Oh süüta Tall, oh Jeesus
 Sind risti külles surmati! j. n. e.

Wiisil: Oh Jumal tule sina. 196.

Mu kalju wõimust saanud
 On põrgu üle nüüd, j. n. e. 1—3 salm.

Wiisil: Nüüd paistab meil kauniste. 342.

Oh Jeesus, kange sõjamees,
 Sind kiidan j. n. e. 1—2 salm.

- 51 Joh. 3, 16. Nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainusündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema.
- 52 Room. 3, 23—25, 28. Sest kõik on pattu teinud, ja on Jumala auust ilma, ja neid mõistetakse tema armust õigeks ilma, ärakunastamise läbi, mis Kristuse Jeesuse sees on, keda Jumal on enne seädnud lepitamise kaaneks usu läbi tema weres, oma õiguse ülesnäitamiseks, et tema neid pattusid, mis enne olid sündinud, ja mis Jumal fallis, ei arwanud süüks. Seepärast arwame meie, et inimene õigeks saab usu läbi, ilma käsu tegusita.
- 53 Wil. 2, 5—9. Sest seesamasugune meel olgu teie sees, mis Kristuse Jeesuse sees ka oli, kes, kui ta Jumala näul oli, keda ei arwanud saagiks, et tema Jumalaga ühesugune oli: waid alandas iseennast, ja wõttis sulase näu enesele, ja sai inimeste sarnaseks, ja leiti wäljaspidisest kombest kui inimene, ja alandas iseennast, ja sai sõnawõtlikuks surmani, pealegi ristisurmani. Seepärast on ka Jumal teda väga ülendanud, ja on temale annud ühe nime, mis üle iga nime on.
- 54 1 Peetr. 3, 19. Waimus on Kristus

ära läinud ja on **armu kuulutanud** neile **wõimudele**, kes wangis on.

Room. 4, 25. **Jeesus on meie üleastumise** pärast **äraantud** ja meie **õigeks saamise** pärast **ülesäratatud**. 55

Joh. 14, 6. Mina olen **tee** ja **tõde** ja **elu**. 56

Joh. 1, 29. Waata, see on **Jumala Tall**, kes **maailma patu** ära kannab. 57

Jes. 53, 3. Tema on meie **ülesastumiste** pärast haawatud, ja kõik meie **ülekohtu** pärast **ärarõhnutud**. **Karistus** oli **tema peal**, et **meil** pidi **rahu** olema. 58

Joh. 18, 36. Minu **kuningriik** ep ole **sestsinatsest** maailmast. 59

1 Joh. 3, 8. Kes **patu** teeb, see on **kuradist**, sest **kurat** teeb **patu algusest**; kes on **Jumala Poeg** awalikuks saanud, et tema **kuradi** teud pidi **ära rikkuma**. 60

Joh. 11, 25. Mina olen **ülestõusmine** ja **elu**, kes **minu sisse usub**, see **peab elama**, ehk tema küll sureb. Ja igaiks, kes **elab** ja **usub** minu sisse, see ei pea mitte **igaweste** ära surema; kas sina usud seda? 61

Kolmas õpetus.

Pühitsemisest.

Wiisil: Müüd paistab meie kauniste. 342.

Oh püha Waim! meil tule sa
Müüd südamesse elama j. n. e. 1 ja 2 salm.

Wiisil: Kes Jumalat nii lasseb teha. 143.

Müüd olen mina põhja leidnud,
Mis minu ankru finnitab: j. n. e. 1 ja 2 salm.

Wiisil: Ma tahan jätta maha. 245.

Oh oma sõna hoi
Ja selget õpetust j. n. e. 1—3 salm.

Omaval wiisil. 316.

Meil' tuleb abi Jumalast
Kes ikka wägew olnu! j. n. e. 1, 2, 3, 4 salm.

Omaval wiisil. 9.

Mu elu Kristus ise,
Surm mulle kasuks ka, j. n. e. 1—3 salm.

Omaval wiisil. 270.

Jeruusaleem, sa püha taewa linn,
Ma ootan waluga, j. n. e. 1, 2, 4 salm.

62 1 Kor. 2, 14. Aga lihalik inimene ei saa mitte kätte, mis Jumala Waimu asjad on; sest see on temale jõledus ja tema ei wõi neid mitte tunda, sest neid peab waimulikult ära mõistetama.

Matt. 20, 16. **Palju** on kutsutud, aga **63**
pisut ära valitsetud.

Room. 5, 1. Et meie nüüd **usust** oleme **64**
õigeks saanud, siis on meil **rahu** Jumala
juure meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi.

1 Tessal. 4, 3. See on Jumala taht- **65**
mine, **teie pühitsemine**.

1 Joh. 1, 8. Kui meie ei ütle enestel **66**
pattu olemat, siis **petame iseendid**, ja tõde
ei ole mitte meie sees.

Matt. 26, 41. Walwake ja paluge, et **67**
teie kiufatuse sisse ei saa; **waim** on küll **wal-**
mis, ada **liha** on **nöder**.

1 Kor. 3, 16. 17. Eks teie ei tea et **68**
teie **Jumala tempel** olete, ja et Jumala
Waim teie sees elab? Kui keegi Jumala
templi ära rikub, teda tahab Jumal ära rik-
kuda, sest Jumala tempel on püha ja see
olete teie.

Joh. 13, 35. Sestjamaft tunnawad kõik, **69**
et teie minu **jüingrid** olete, kui teil **armastus**
on isekeskis.

Joh. ilm. 14, 13. **Õndsad** on nee **sur-** **70**
nud, kes **Issandas surewad** sest ajast; tõeste,
ütleb Waim, et nemad peawad hingama omast
waewast, ja nende teud käiwad ka nende järel.

- 71 Ebr. 9, 27. Inimestele on seatud üksford
surra, aga pärast seda kohus.
- 72 Jes. 66, 24. Nende uss ei sure mitte
ära ja nende tuli ei kustu mitte ära ja
nemad peavad kõige lihale üks jälk asi olema.

Kolmas peatükk.

Püha Meie Isa palwe.

Omaval wiisil. 152.

Sull', full', Jehoowa, tahan laulda,
Muud Jumalat ei ole sinuta. j. n. e. 1 ja 2 salm.

Wiisil: Mu elu Kristus ije. 9.

Oh meile, Issand Jeesus,
Jää oma armuga, j. n. e. 1—6 salm.

Omaval wiisil. 174.

Jumal, maa ning taewa Looja,
Isa, Poeg ja Püha Waim, j. n. e. 1—4 salm.

Wiisil: Jeesus, tule minule. 59.

Wäsiind olen, hingata
Tahan ma, fest uinun ka j. n. e. 1—4 salm.

Wiisil: Meil oma sõna kinnita.

Mind, Jumal, kaitse armuga
Mu armast isa, ema ka, — j. n. e. 1 ja 2 salm.

Matt. 7, 7—8. Sest igaiüks, kes **palub**, see **saab**, ja kes otsib, see leiab, ja kes koputab, sellele tehakse lahti. 73

Joh. 4, 24. Jumal on **Waim**, ja kes kummardawad, need peawad **Waimus** ja **tões kummardama**. 74

Matt. 6, 7. Aga kui teie **Jumalat palute**, ei pea teie **mitte palju lobisema**, nõnda kui paganad, sest nemad arwawad et neid kuuldatakse nende suure lobisemise pärast. 75

Joh. 16, 23. Tõeste, tõeste, mina ütlen teile: Mis teie ial **Isakt palute minu nimel**, seda annab tema teile. 76

Esimesed palwe sõnad.

Room. 8, 15. Teie ep ole saanud sulase põlwe waimu, et teie jälle peaksite kartma, waid teie olete lapse põlwe **Waimu** saanud, kelle läbi meie kaisendame: **Abba, Isa!** 77

Esimene palwe.

Taaw. 111, 9. **Püha** ja **kartuse wäärt** on tema **nimi**. 78

Joh. 17, 17. **Pühitse** neid oma **tõe** sees; sinu **sõna** on **tõde**. 79

Teine palve.

- 80 Matt. 9, 37—38. **Lõikust on palju,** aga **pisut töötajaid.** Seepärast paluge lõikuse Issandat, et tema töötajaid oma lõikusele võtaks välja ajada.

Kolmas palve.

- 81 1 Joh. 5, 4. **Kõik, mis Jumalast on sündinud,** võidab maailma ära ja meie **usk,** see on **wõimus,** mis maailma on ära võitnud.
- 82 Matt. 26, 39. Minu Issa! kui see võib olla, siis mingu seesinane karikas minust mööda; ometi **mitte nõnda,** kui mina tahan, waid **kui sina tahad.**

Neljäs palve.

- 83 Matt. 6, 33. Aga nõudke **esiti Jumala riiki** ja tema õigust, siis seda **kõik** peab teile **pealegi antama.**
- 84 1 Tim. 6, 6. Aga **jumalakartus** on suur kasu, kui meie **omaga rahul** oleme.
- 85 1 Kor. 10, 31. Seepärast ehk teie sööte ehk joote, ehk mis teie teete, seda **kõik** tehke **Jumala auuks.**

Sööma palved.

Enne söömist.

Laam. 145, 15—16. Kõikide silmad **oota-** 86
wad sind, ja **siua annad** neile nende **roa**
 omal ajal. **Sa teed lahti oma käe** ja täi-
 dad kõik, mis elab, hea meelega.

Wiisil: Mu süda, ärka üles. 12.

Oh Issand Jeesus, tule,
 Meil' ise wõeraks ole,
 Sa meile lauda kata,
 Kõik õnnistada wõta!

Pärast söömist.

1 Uja raam. 16, 34. **Tänage** Issandat, 87
sest tema on hea ja tema heldus kestab iga-
 weste.

Wiisil: Jeesus, tule minule. 59.

Issand, wõeraks tulid sa
 Oma õnnistusega;
 Tänu söögi, joogi eest
 Sulle kõigest südamest.

Wiies palwe.

Matt. 6, 15. Uga kui teie inimestele 88
 nende **ekstusit** mitte **andeks** ei anna siis ei
 anna ka teie **Isa** teie ekstusit **mitte andeks**.

- 89 Taav. 130, 3. Kui sina, Jehoowa, tahaksid kõik **ülekohut** meeles pidada, kes siis jõuaks Issand juu ees seista?

Kunnes palwe.

- 90 1 Kor. 10. 13. **Sumal** on ustaw, kes teid ei lasse **kiusata enam**, kui teie suudate kanda, waid tahab kiusatuslega ka otsa teha, et teie suudate kanda.

Seitsmes palwe.

- 91 Apostal. t. 14, 22. Meie peame mitme **wiletsuse** läbi Jumala riiki minema.
- 92 Taav. 126, 5. Kes **silmaweega** külwawad, need lõikawad **höiskamisega**.

Wiimsed palwe sõnad.

- 93 Taav. I. 145, 18—19. **Jehoowa** on **figi** kõigile, kes Teda **appi** hüüawad; kõigile, kes teda tõe sees appi hüüawad. Tema teeb nende meele pärast, kes teda kardawad ja nende kiskendamist kuuleb tema ja peastab neid ära.

Neljas peatükk.

Püha ristimise sakrament.

Wiisil: Oh wõitlejad, et käige peale. 141.

Ma olen ristitud ja suga,
Oh Issand, täiest ühendud, j. n. e. 1—3 salm.

Matt. 28, 18—20. Minule on antud 94
kõik meelewald taewas ja maa peal.
Seepärast minge ja tehke jüngriks kõik rah-
wad, neid ristides Isa ja Poja ja Püha
Waimu nime sisse, ja neid õpetades pidama
kõik, mis mina teid olen käskinud. Ja waata,
mina olen iga päew teie juures, maailma
otfani.

Joh. 3, 5—6. Tõeste, tõeste, mina ütlen 95
sulle, kui keegi ei sünni weest ja Waimust,
siis ei wõi tema mitte Jumala riiki saada.

Mark. 10, 14—15. Laske lapsukesed 96
minu juure tulla, ja ärge keelake neid mitte,
sest niisuguste päralt on Jumala riik.
Tõeste mina ütlen teile: kes iial Jumala riiki
wastu ei wõta kui lapsuke, see ei saa mitte
sinna sisse.

Viies peatükk.

Büha altari sakrament.

Omäl wiisil. 305.

Minu süda rõõmustele

Jäta patu kornbed jälle, -j. n. e. 1 ja 2 salm.

- 97 1. Kor. 10, 16—17. Önnistatud **kari-**
kas, mis meie önnistame, efs see ei ole
Kristuse were osasaamine? **Leib**, mis meie
murrame, efs see ei ole **Kristuse ihu osa-**
saamine?
- 98 Joh. 6, 51. Mina olen elaw **leib**, mis
taewast on maha tulnud. Kui keegi sestinatsest
leiwast sööb, see peab elama igaweste; ja **leib**,
mis mina annan, see on **minu liha**, mis mina
annan **maailma esu** eest.
- 99 1. Kor. 11, 27—29. Seepärast, kes iial
seda leiba sööb ehk **Issanda karika** seest
joob kõlwatumal wiisil, sel on **Issanda**
ihust ja werest süüd. Uga inimene katsugu
iseennast läbi, ja nõnda söögu tema sest lei-
wast, ja joogu selle karika seest. Sest, kes
kõlwatu sööb ja joob, see sööb ja joob ise-
enesele nuhtlust, sest, et tema ei tee wahet
Issanda ihu juures.

Joh. ilm. 22, 20. See, kes seda tunnis- 100
 tab, ütleb: Jah wist, mina tulen nobedaste.
 Namen. Tule wististe, Issand Jeesus!
 Namen.

I i s a.

Mis on pattude andeksandmise ja kinnitamise meelewald?

Pattude andeksandmise ja kinnitamise meele-
 wald on see wõimus, mis meie Issand Jeesus
 Kristus maa peal armu õpetuse kuulutamises
 on seadnud, neile patustele, kes patust pööra-
 wad, pattu andeks anda, ja neile, kes patust
 ei pööra, pattu kinnitada, nõnda, kui Kristuse
 sõnad tunnistawad.

Kuida siis Issand Jeesus ütleb?

Tema ütleb nõnda Johannese raamatus
 (20, 21—23): „Nõnda kui Isa mind on
 läkitanud, nõnda läkitan mina teid ka.
 Wõtke Püha Waimu; kellele teie iial
 patud andeks annate, neile on need an-
 deks antud, kellele teie patud kinnitate,
 neile on need kinnitatud.

Patu tunnistuse sõnad.

Kõige wägewam, armuline Jumal! Mina waene patune inimene tunnistan sinu ette kõik omad patud, mis mina mõtte, sõna ja teuga teinud, ja mis läbi mina su õiget wiha ja nuhtlust, ajalikult ja igaweste, küll wäga olen teeninud. Minul on nende pärast wäga kahju, ja mina kahetsen neid südamest, ja palun sind sinu põhjatuma helduse ja sinu armsa Poja Jeesuse Kristuse kibeda kannatamise ja surma pärast, ole sa mulle waesele patusele armuline, ja halasta mu peale, anna andeks kõik minu patud, ja anna mulle armuga oma Püha Waimu wäge, et ma oma elu wõin parandada. Amen.

Palwed.

Sommifu palwe.

Õnnistagu mind Jumal Isa, Poeg ja Püha Waim. Amen.

Mina tänan sind, minu armas taewane Isa, Jeesuse Kristuse, sinu armsa Poja läbi, et sina mind minewal ööl oled armulikult hoidnud kõige hinge ja ihu kahju eest. Mina palun sind, kaitse ja hoia mind ka seltsinatsel päewal kõige patu, kurja ja kahju eest, et kõik minu mõte, sõna, tegu ja elu wõiks sinu meele pärast

olla. Sest mina annan oma hinge ja ihu ja kõik, mis mul on, sinu hooleks. Sinu püha ingel olgu minu juures, et kuri waenlane ühtegi meelewalda minu üle ei saa. Amen.

Shtu palwe.

Ennistagu mind Jumal Isa, Poeg ja Püha Waim. Amen.

Mina tänan sind, minu armas taewane Isa, Jeesuse Kristuse, sinu armsa Poja läbi, et sina mind minewal päewal armulikult oled hoidnud, ja palun sind: anna mulle andeks kõik minu patud ja eksitused, miska mina sind olen wihastanud, ja kaitse ja hoiu mind seltsinatsel ööl armulikult kõige patu, kurja ja kahju eest. Sest mina annan oma hinge ja ihu ja kõik, mis mul on, sinu hooleks. Sinu püha ingel olgu minu juures, et kuri waenlane ühtegi meelewalda minu peale ei saa. Amen.

Sööma palwed waata salm nr. 86.

Rodu õpetus lastele ja noorele rahwale.

1. Laste kohus.

Lapsed, kuulge oma wanemate sõna Issanda sees, sest see on õige. Nuusta oma isa ja ema, see on esimene käsusõna tõutusega: et sinu käsi

hästi mõiks käia ja fina mõiksid kaua elada maa peal (Gev. 6, 1—3).

2. Noore rahva kohus.

Teie noored, olge wanemate vastu alandlikud, aga kõik olge üks teise vastu alandlikud, ja ehitage endid seestpidi alandliku meelega; sest Jumal paneb suurelistele vastu, aga alandlikkudele annab tema armu. Siis alandage endid nüüd Jumala wägewa käe alla, et tema teid mõiks ülendada õigel ajal. (1. Peetr. 5, 5—6).

Kui igaiks teeb oma tööd,
Siis on kõik asjad majas head.

Jumala teenistuse kord pühapäewal ja suurtel pühadel.

A. Kui püha õhtusöömaega peetakse.

I. Algus.

1. Roguduse alguse laul.
2. **Õpetaja** loeb siisjehatus-õnnad ja lõpe-

tab sõnadega: Mu olgu Isale ja Pojale ja Püha Waimule.

3. **Rogudus** laulab: Nõnda kui algusest oli, nüüdki on, ja jääb igawesest ajast igaweste. Amen.

Lähendus: Kus pihilkäimine jumalateenistuse sisse seatakse, seal sünnib see siin kohal.

4. **Õpetaja** palub patu tunnistuse sõnu.
 5. **Rogudus:** Issand halasta, Kristus halasta, Issand halasta.
 6. **Õpetaja** kuulutab pattude andeksandmist.
 7. **Rogudus:** Amen.
 8. **Õpetaja:** Mu olgu Jumalale kõrges!
 9. **Rogudus** laulab: Mu, kiitus olgu igawest,—
 (Kannatamise ajal üht kannatamise laulu).

II. Sõna kuulutus.

10. **Õpetaja:** Issand olgu teiega. (Selle pääle wastab:)
Rogudus: Ja sinu waimuga.
 11. **Õpetaja:** teeb palwet.
 12. **Rogudus:** Amen, Amen.
 13. **Õpetaja:** loeb ewangeliumi ehk epistli ette.
 14. **Rogudus:** Halleluuja, halleluuja, halleluuja.

15. **Õpetaja:** loeb usutunnistuse sõnad, mis peale finnituseks kogudus laulab: *Namen, aamen, aamen.*
16. **Kogudus:** laulub pealaulu.
17. **Õpetaja:** teeb jutlust.
Kogudus laulab pärast jutlust kantslialmi.
18. Selle järele nimetatakse ristitud lapsi, pruutpaarisid, haigid, furnuid j. n. e. manitsusega, et kogudus nende eest ja ka laualiste, leerilaste, furnute mahajäänud sugulaste j. n. e. eest **eestpalwet** teeks. Iga nimetamise juures võib õpetaja **soovi** ütelda, ja lõpetab kantsli jumalateenistust lõpesoomiga.
19. **Kogudus** laulab lühikese laulu.
20. **Õpetaja** astub sel ajal altari ette ja peab **kirilupalwet**, millest kogudus osa võtab, vahelaulusid lauldes.

III. Armulaua kord.

21. **Kogudus** laulab ühe püha õhtusööma-
aja laulu.
22. **Õpetaja:** Isfand olgu teiega.
Kogudus: Ja sinu waimuga.
Õpetaja: Tõstke südamed Jumala poole.

Kogudus: Meie tõstame südamed Issanda poole.

Õpetaja: Tänaagem Issandat, oma Jumalat.

Kogudus: See on õige ja kohus.

Õpetaja: palub suurt tänupalwet.

23. **Kogudus:** Püha, püha, püha on meie Jumal, Issand Sebaot, ja taewas ja maa, ja taewas ja maa on täis tema auu!

24. **Õpetaja:** teeb palwet (kogudus tõuseb püsti), kogudus laulab: Amen.

25. **Õpetaja:** Pühitsemise sõnad ja palub kohe peale nende sõnade „Meie Issa“ palwet.

Kogudus laulab: Sest sinu pärast on riik ja vägi ja au igaweste. Amen.

26. **Õpetaja** pöörab koguduse poole ja ütleb: Issanda rahu olgu teie kõikidega! Amen. Siis on püha õhtusöömaaja jagamine.

27. Sel ajal laub **kogudus:**

Dh Jumala Tall, kes maailma patud kannab, halasta meie peale.

Dh Jumala Tall, kes maailma patud kannab, halasta meie peale.

Dh Jumala Tall, kes maailma patud kannab, anna meile oma rahu.

Kui rohkem laualisi on laulab kogudus püha õhtusöömaaja laulusid.

IV. Jumalateenistuse lõpp.

28. **Õpetaja:** Tänage Issandat; sest tema on hea: Halleluuja.
Kogudus: Ja tema heldus kestab igaweste: Halleluuja.
29. **Õpetaja:** teeb wiimast tänupalwet.
Kogudus: Amen.
30. **Õpetaja:** õnnistab kogudust.
Kogudus: Amen, aamen, aamen, ja kogudus laulab lõpu laulu.

B. Kui püha õhtusöömaega ei peeta.

Kui mõnel pühapäewel õhtusöömaega ei peeta, siis jääb jumalateenistuse kord muutmata nii kui „algus“ ja „sõna-kuulutus“ (1—20) — firiku-palwe lõpuni.

Peale selle palub:

21. **Õpetaja:** „Meie Issa“ palwet — lõpuni.
 22. **Kogudus** laulab:

Nüüd ütlegem kõik usuga:
 Amen, oh Issand, awita!
 Et meie kindlast usume,
 Et meie palweid kuuldakse.
 Su sõna peale julgeste
 Nüüd Amen meie laulame.

23. **Õpetaja:** Issanda nimi olgu kiidetud ja auustatud.

Kogudus: Igawesest ajast igaweste.

24. **Õpetaja** teeb tänupalwet sõnakuulutuse eest.

Kogudus laulab: N amen.

25. **Õpetaja** õnnistab kogudust.

Lõpelaul.

Ärgem jätlem mitte maha oma kogudust, nõnda kui mõnel wiis on, waid manitsegem üksteist, ja jeda palju enam, et teie näete Issanda päewa ligi tulewat (Ebr. 10, 25).

Omäl wiisil. 371.

1. Õnnista ja hoia,
Waimuga meid wõia,
Oma pale tõsta sa,
Issand, ja meid walgusta!
2. Igal ajal jäägu
Meile sinu rahu,
Oma Waimu anna sa,
Zeesuga meid ühenda!

Jaan Türisõn

3. Amen, aamen, aamen!
Jeesu nime kiitkem!
Meie Issand oled sa,
Esimene wiinne ka!

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is extremely faint and illegible due to fading and the texture of the paper. It appears to be organized into a list or table with several lines of text.

